

OTAN, orchestra per la pau?

MONTSERRAT MINOBIS

Aquests últims dies hem sabut que s'ha nomenat el belga Willy Claes nou secretari general de l'OTAN. Un organisme militar creat per salvar-nos de la invasió comunista. Superada l'anomenada Guerra Freda entre els dos blocs que van partir el món —especialment Europa— en dos blocs, caigut el Mur de Berlín sembla que no té gaire sentit continuar mantenint una estructura militar d'aquestes característiques. Sembla, però, que els governs occidentals i orientals (molts països de l'Est d'Europa ja han demanat la seva entrada a l'organisme) estan decidits a mantenir aquest exercit per defensar-nos... no se sap ben bé de qui o de què. Potser d'una futura guerra de les galàxies?

Ja s'ha vist, per altra banda, l'operativitat i efectivitat d'aquestes forces "multinacionals". Només de pensar el que es podria fer pels països del Tercer Món amb una quarta part —i dic només una quarta part— del pressupost que han d'aportar els països o Estats membres per al seu manteniment, quan sofrim estalviariem!

El cas és que això ara per ara és inamovible i innegociable. Només ens queda la petita esperança que el nome-

nament del belga Willy Claes serveixi per canviar alguna cosa, ja que la imatge estesa arreu del món d'aquest home ha estat una imatge ben inusual per a un home que ha de comandar un organisme militar: la d'un músic. La d'un home que amb una batuta a les mans ha dirigit reconegudes orquestres simfòniques, ha estat ministre d'Educació, d'Afers Econòmics i d'Afers Exteriors. Per tant, tot això, especialment la música, ens indica que és un home d'un fort bagatge cultural i humanista.

Aquestes característiques, doncs, són les que fan creure en la possibilitat que alguna cosa ha de canviar. Voldríem pensar i creure que l'OTAN a les seves mans es convertirà en un autèntic organisme per la pau. Es pot dir que això és el que diuen que és l'OTAN. Però és difícil imaginar, i creure, que la pau es pugui aconseguir mai a través de les armes. Ben al contrari, la pau s'aconsegueix marginant, foragitant la pobresa, la injustícia, la desigualtat...

La imatge de Willy Claes amb una batuta a les mans ha fet renèixer l'esperança que els exèrcits algun dia, no gaire llunyà, desapareixeran.

La 'Declaració de Cartago'

FERMÍN BOCOS

No sempre disposem d'una explicació per clarificar l'oblit o la lletra minúscula amb la qual molts cops arriben fins al gran públic certs fets que per a altres cultures i altres regions poden, fins i tot, ser capitals.

Així ha passat aquesta setmana que conclouem amb un vigorós gest polític protagonitzat per un selecte grup d'escriptors nascuts a diferents països àrabs i reunits a Tunís —al costat de les restes recentment excavades de la mítica ciutat de Cartago— per denunciar els moviments integristes que amb el seu recurs a la violència asfixien tota possibilitat d'evolució pacífica de les societats en les quals l'esmentada larva s'està desenvolupant.

Durant quatre dies, sota el patrocini de la UNESCO, amb una cita per parlar de la creació literària al món Àrab a la frontera del segle XXI, es van trobar el poeta sirí Adonis (membre de la molt noble família alauita, descendents en línia directa del Profeta); el marroquí Tahar Ben Jelloun, recent premi Goncourt; Tayeb Salah, novel·lista sudanès el relat del qual *L'emigrant* passa per ser una obra clau en la narrativa àrab contemporània; Elías Khoury, libanès de cultura i religió cristianes; els magribins Mohamed Bennis i Mohamed Berrada; Salah Setie, diplomàtic i escriptor nascut al Líban; i Emile Habibi, el més universal dels intel·lectuals àrabs residents a Israel, la presència del qual, per cert, va ser origen de certa controvèrsia, feliçment superada. Havien coincidit per parlar del futur de la literatura però amb prou feines es pot parlar de l'esdevenidor que espera a l'esperit de l'home, sense teixir abans la conjectura que li reserven els fets socials i polítics que determinaran la seva vida. D'aquesta reflexió va brollar un manifest molt valent que denuncia el "desastre que suposa —cito textualment— l'anihilació de tota una civilització en nom de l'Islam".

A aquest manifest, al qual pertany aquest paràgraf i del qual comentaré diversos aspectes, li han posat els seus

El títol de l'article ha estat pres del manifest fet per un grup d'escriptors nascuts a diferents països àrabs que, reunits a Tunís, van denunciar els moviments integristes que amb la utilització de la violència asfixien l'evolució pacífica d'aquestes societats

autors el suggerent títol de *Declaració de Cartago*, retol que he pres en préstec per encapçalar aquestes línies. Acostumats a l'anàlisi del fenomen integrista sota l'única prisma de les seves manifestacions polítiques, a Europa potser no havíem parat esment en l'opressió cultural que els fonamentalistes islàmics exerceixen sobre les societats de països com Egipte, el Sudan o Algèria, en els quals, recorrent constantment a la violència, estan acovardint —o liquidant físicament— aquells intel·lectuals que es fan sospitosos per les seves posicions europeitzants o per la simple defensa d'una concepció laica de l'Estat.

Diu el document que en l'actualitat al món musulmà tot està regit per la violència i que el "dogmatisme asfixia l'opinió i la raó. En nom de Déu es mata; l'assassinat ha substituït el diàleg i ja no es discuteix, sinó que s'anihila".

Denuncien, com dic, el risc d'anihilació que corre tota una cultura i les seves formes de viure. Segueixo amb les seves paraules. "Tot el que simbolitza una aventura de l'esperit o una recerca de la veritat és denunciat i eliminat. Així és com els creadors són assassinats i els llibres destruïts."

El cas *Rushdie*, la vida de proscrit que porta l'autor dels més esmentats que llegits *Versos satànics* (considerat en el seu dia blasfem i condemnat a mort pel ja difunt aiatol·lah Ruhollah Khomeini), devia de surar, sens dubte, sobre el nostre conclau cartaginès.

Algunes de les idees contingudes en aquesta llarga i apassionada denúncia han aconseguit forjar un coratjós al·legat de tolerància. "La grandesa de la nostra civilització —escriuen— va ser fundada sobre la pluralitat, el mestissatge, la in-

terrogació, la recerca, l'intercanvi. Només la tornada a aquests principis podria renovar aquesta grandesa". Commouen aquestes paraules nues, posades al rest davant de la xenofòbia i la ira assassina que desenvolupen els grups de fanàtics que, com els Germans Musulmans a Egipte; Hamas a Palestina o els Grups Islàmics Armats a Algèria, tenen declarats com a "infidels" —i per tant: enemics— tots els estrangers, sense distinció de raça, religió o condició. Al manifest de Cartago s'hi reflecteix el millor i més gran Islam; aquell que entre nosaltres va donar llum a la Còrdova sàvia i califal; la Toledo tolerant de les tres cultures; la Damasc imperial i l'oasi culte que en el seu dia va ser Bagdad. Tinc escrit que la guerra ferotge empresa pels moviments integristes no és sinó una manifestació afligida d'una pugna pel poder en aquelles societats en les quals la pobresa extrema serveix en safata la coartada social perquè es puguin reclutar els desheretats.

No és exclusivament un fenomen imputable a l'adopció malaltissa (fanatisme) d'un credo religiós, tot i que en aquest cas puguin extreure de la pròpia cultura de l'Islam els elements bàsics per a l'enunciat d'un projecte d'Estat teocràtic. Som davant un moviment polític alguns perfils del qual es dilueixen sota la intensitat de l'al·legat de caràcter religiós, però —vénen a dir els reunits a Cartago— no hem de deixar-nos ofuscar per aquesta aparença perquè el perill és tan real com desconeguda ha estat fins ara al món àrab contemporani tanta i tan sanguinària determinació a l'hora d'imposar un ideari per la força.

La *Declaració de Cartago*, en definitiva, convida a reflexionar sobre una

amença que fa forat molt més enllà de tot allò que puguin revelar les xifres de les víctimes de les recents atrocitats dels grups integristes que operen a Egipte o Algèria. Amb el seu gest valent, els escriptors reunits a Tunís descriuen una realitat les obres i el potencial agressiu de la qual repugnen a la tradició de tolerància que va ser ensenya destacada del millor Islam. Conceptualment han aconseguit arrabassar als violents la simbòlica bandera verda tan estimada a l'univers dels creients musulmans.

És d'hora per aguaritar l'abast polític d'un gest d'aquesta naturalesa. Als països àrabs la propagació de les notícies obeeix a pautes que no s'ajusten a les que regeixen a Europa. Alguns mitjans de comunicació han silenciats (per por) la notícia i d'altres no arriben a grans masses de lectors. Les emissores de ràdio també són molt peculiars (i en alguns casos arcaïques en les seves concepcions informatives), per la qual cosa tampoc ha estat generalitzada l'exposició de les conclusions contingudes en el tants cops esmentat manifest. Amb tot, sí que va ser una trobada seguida per la televisió tunisiana i s'hi va referir algun informatiu de l'algeriana; en canvi, al Marroc, curiosament, a penes va trobar un lloc fora de les pàgines de cultura d'alguns diaris. Parlar o escriure de política amb llibertat encara comporta grans riscos per als professionals de la premsa o la ràdio als esmentats països. També per als escriptors i artistes. D'aquí el valor dels qui, com Tayeb Salah, Adonis o Ben Jelloun, s'han arriscat posant fins i tot en perill les seves vides alertant sobre un sisme polític la coartada del qual és l'Islam i els missatges d'odi del qual semblen destinats a pertorbar les consciències de les capes més humils de les empoïdrades societats dels països àrabs.

Amb les paraules de Celaya bé podríem enaltir el gest d'aquest grup d'intel·lectuals que han sabut renunciar al luxe que suposa la neutralitat quan el món, al seu voltant, està en flames.

Fermín Bocos és periodista